

אותה אבקש

708

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמיד, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת מטות-מסעי, תשפ"ו

הגלות הראשונה ממיר

תשעים ושבע שנות תורה חלפו על הישיבה מתוך התעלות בשלוות הנפש בעיירה השקטה מיר שברוסיה. אולם בשנת תרע"ד, כאשר ירידה גרעה את חייו של יורש העצר האוסטרו-הונגרי פרננד וגרה את העולם כולו למלחמה עקובה מדם, נגדעה גם השלום שאפפה את הישיבה. רעמי הפגזות הרעידו את העיירה והפרו את שלווה בסכנת נפשות ממשית. הישיבה כולה נאלצה לעקור ממקום מושבה ולגלות למקום אחר שיכיל את תורתה.

מירן רה"י הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל ועמו מירן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליוואוויץ החליטו לעקור עם כל תלמידי הישיבה לעיירה סטוביץ שבטובי אוקראינה. יהודי העיירה קיבלו את לומדי התורה בסבר פנים יפות ודאגו לכל מחסורם. אולם, השלום לא האריק ימים וקולות המלחמה פשטו גם לאזור זה. שוב נטלו ובני הישיבה ותלמידיהם את מקל הנדודים, ועם ספרי הלימוד בידיהם, תוך שהם ממשיכים בלימודם, עלו על רכבת דרוסיה עד מחנה מתושבים הנסים על נפשם לכוון פולטובה. כך נמשך רצף לימוד התורה בישיבה עד סיום המלחמה בעיירה זו.

ביקשו בני הישיבה לישב בשלום בעיר זו אך אז, בשנת תרע"ז, קפצה עליהם גזרה חדשה. המהפכה הבולשביקית השתלטת על פני רוסיה כולה והפכה אותה למדינת שמד. מחד נרדפה היהדות עד חורמה וכל המוסדות היהודיים היו צריכים להיסגר, ומאידך ירד "מסך הברזל" ולא ניתן היה לצאת מהמדינה לשום מדינה חפשית אחרת.

תרע"ח. רעמי המלחמה שקטו ופולין הפכה למדינה עצמאית. הצפייה לשוב לעיירה מיר, מקום הורתה

אלה מסעי בני ישראל (לג, א)

ברמב"ן הביא דברי המורה נבוכים: הצורך להזכיר המסעים גדול מאד, כי הנסים והאזנות הנעשות היו אמיתיות לכל רואיהם, אך בעתיד יהיו דברים בשמועה ויכונם השומע. ומאזנות התורה ונפלאותיה העצומות עמידת ישראל במדבר ארבעים שנה ומציאת המן בכל יום וגו'.

טבע האדם הוא שלא להאמין לשמועות, ומבטח עצות והתחכמויות כדי לסתור אותן, ואף אם אין בידו סתירה להן מ"מ אין הענין מיושב בלבו. אך כשרואה האדם אותות ומופתים בעניני רואה הוא שאין טבע כלל ובידו הבורא לעשות בהכל כרצונו.

הנה כאשר נתבונן ב'עמידת ישראל במדבר ארבעים שנה', בזה לבד נראה נפלאות גדולות לאין שיעור. עם שלם של מליוני אנשים ובעלי חיים חיו במשך ארבעים שנה במדבר, מקום שמם ללא צמח ובע"ח, מקום שלא עבר ולא ישב בו אדם כי הוא אינו מתאים כלל לקיום אנשים, אך בני' היו בו מ' שנה בנוחות כמש"נ "לא חסרת דבר", ואמרו ע"ז חז"ל שדומה היתה נסיעת ישראל במדבר לנסיעת מלך במרכבתו שנוסע מתוך מנוחה ושלוה. כ"ז נסים גלויים וראוי בחוש כי "ד' מתהלך בקרב מחניך".

וכן 'מצאתי המן בכל יום', לא מזון בעלמא נתן להם השי"ת, אלא מן שהוא מזון שמלאכי השרת אוכלים.

וממשיך הרמב"ן: "והם מקומות רחוקים מן הישוב ואין טבעיות לבני אדם לא מקום ורע תאנה וגפן ורמון. וכל אלה אותות במעשה נס נראות לעין. וכאשר ידע הבורא יתברך כי יעבור על אלה האזנות מה שיעבור על דברי הימים ויחשבו כי עמידתם במדבר הזה היה קרוב מן הישוב מקום אשר בני אדם שם, כמו המדברות אשר ישכנו בהם בני ערב היום, ע"כ הרחיק מלכות בני האדם המחשבות האלו וחוק האזנות כולם בזכרון המסעות כדי שיראו אותם הדרות הבאים וידעו האזנות הגדולות איך עמדו בני אדם במקומות האלו ארבעים שנה".

והיינו שמנתה התורה שוב את כל המסעות כדי שלא יבוא אדם ויכחיש את הנסים.

מירן המשגיח הגאון הרב יחזקאל לוינשטיין זצלה"ה

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 8:16	Minneapolis, MN - 8:41
Brooklyn, NY - 8:09	Miami, FL - 7:57
Chicago, IL - 8:06	Monsey, NY - 8:11
Houston, Texas - 8:06	Montreal, Quebec - 8:25
Johannesburg, S. Africa - 5:12	Passaic, NJ - 8:11
Lakewood/Deal, NJ - 8:09	Toronto, Ontario - 8:41
London, UK - 9:00	Yerushalayim - 7:11
Los Angeles, CA - 7:48	Zurich, Switzerland - 9:04

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

התרת נדרים

התרת נדרים מהני גם על תרומה כמפורש בנדרים ג"ט ורמב"ם פ"ד מתרומות ה"ז, וכן הדין בחלה כמפורש בפסחים מ"ו ע"ב וי"ד ש"כ ג' א'.

ולענין אשה שהפרישה מעיסת בעלה, כתב שו"ת ח"ס יו"ד ש"כ דשניהם יכולים לשאול, אבל דעת באר יצחק יו"ד כ"ח דרק הבעל שואל (וע"ש ענף ד' מה שהוכיח מהגמ' דמאכילתו שאינו מעיקר ומקשה הגמ' מנא ידע וכמו שפי' הראב"ד דאיה נאמנת משום דאין אדם משים עצמו רשע והרי משכבת לה שאכל ושוב שאלה על ההפרשה שלה, ונראה כוונתו היכא דעדיין לא אבל כל החולין דאילו אז כבר לא מהני שאלה). וכ"כ בפ"ת שלי"א ו' בשם משנת חכמים. אבל בעונג יו"ט ק"ג ובמקדש מעט סי' ש"כ סק"א כתבו דרק השליח יכול לשאול. וכ"כ באור גדול סי' ט' פסקא ב' סק"ג. (וע"ש שחולק להדיא על באר יצחק הנ"ל).

וע' אחיעזר ח"ב סוס"י ל"ז בדברי הח"ס. וע"ש ל"ז ד' להוכיח דאשה הוי בעלים, מהא דמצניע ביבמות דאשה עושה שליח להפרישה.

וע' מעשה איש ח"ג עמ' קמ"ב דרק המשלח ישאל. וע"ש בהערה ראיית עונג יו"ט ק"ג מתמונה י' ע"א.

(וע' מעדני ארץ פ"ח תרומות ה"ט שהעיר על הח"ס דברמב"ם שם כתב דא"א לחזור משליח לתרומה א"כ שינה השליח ג"כ, וע"ש במעדני ארץ ואבי עזרי וקד"ה בטעמו, והעיר מעדני ארץ דא"כ ה"ה מה"ט לא מהני אם המשלח שואל על השליחות ותמה על הח"ס. ובאמת הרמ"א חולק על הרמב"ם בזה).

ובבאר יצחק כתב טעמו דא"א לשליח לשאול כי כבר נגמרה מעשה שלו ותו לא הוי שליח, והביא סמך מגיטין ס"ג, ובאור גדול כתב דא"א למשלח לשאול כי מגיטין שליחות אינו קדושת פה וא"א לשאול ע"ז. והוסיף עונג יו"ט ק"ג דא"א למשלח לשאול על מעשה הפרשה של השליח כי מעשה זה של השליח ולא של המשלח ע"ש.

וע' דרך אמונה פ"ד מתרומות סקקפ"ו שהביא מוח"ה הנ"ל וכתב עוד "ואשה המפרשת מפירות בעלה דינה כדין שליח, וכשהאשה שואלת אין הבעל מצטרף להתיר תרומ"מ שעשתה אפילו הפרשה מפירות של עצמה, מיהו כשמפרשת חלה "א שיש לה דין בעלים ולא דין שליח ורק היא שואלת".

וכתב שם בציון ההלכה, דהא דאשה המפרשת מפירות בעלה דינה כדין שליח, שהוא לפי מה שביאר לעיל בהלכה י"ב בציון ההלכה אות ש"ט בשם החו"א"א מעשרות ז' ט"ו דאשה אינה אלא מדין שליחות של בעלה. ושוב כתב לענין חלה ד"א שיש לה דין בעלים, שהוא משו"ת באר יצחק סוס"י כ"ח. ולא זכיתי להבין דלכא' לפי החו"א"א ה"ה בחלה אין לה דין בעלים ולפי הבאר יצחק גם בתרומ"מ יש לה דין בעלים כמבואר בדבריו שם ריש ענף ז' וכתב טעמו כי התורה זיכתה לאשה זכות להפריש בלי שליחות בעלה, ונראה טעמו מדרשה ביבמות פ"ו ז"א ואכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם למד על נשואה בת ישראל שנתנת רשות לתרום, וע' תירו"ד ומ"ל פ"ד מתרומות ה"ב, והבאר יצחק חולק על החו"א"א הנ"ל שפי' דהוא ג"כ מדין שליחות אלא דסתמא הוי כמגני שליחות.

וכתב בציון ההלכה דבבעל ואשתו הרי אפילו אם באמת הדין דרק השליח שואל, כדעת העונג יו"ט הנ"ל, מ"מ יכול הבעל לשאול אם הוא שליח אשתו על שאלה על הנדר. ואף דאיתא ביו"ד רל"ד נ"ז דבעל יכול לומר דאשתו כמפוי, אבל דוקא והוא דמכניף ומקורו בנדרים ח' ע"ב, הלא ע"ש ב"ש סק"ג דהטעם שמוא היא אינה רוצה שיתפרסם הדבר, ומקורו בטור ורא"ש בשם רא"ם, והביא שכתב העט"ז לפיכך אם נתנה לו רשות גם לקבצם ולהתיר, מותר. וכ"כ באר יצחק הנ"ל ומלא העומר ש"כ כ"ח להקל בהפרשת חלה.

(וע' באר יצחק דאולי כמו דהוא נעשה שליח בשבילה ה"ה היא נעשית שליח בשבילו, ונ"מ כאן שיש ספק מ"חייב לשאול. ועמ"ש במוק"א א"ה בעלה כנפה או לא).

דברי הימים

דברי הבהרת

בבקשת בני גד ובני ראובן לנחול בעבר הירדן

מאי טעמא לא נמנעו לבקש את עבר הירדן אחר שידעו שעמון מערער עליה, ולזה הוכיחו מקבורת משה רבינו שאינה עתידה לחזור לעמון. ולדברי הדעת זקנים מיושב שענין קבורת משה אינו סיבה לבקשתם את עבר הירדן, ולכן לא ענו בני גד למשה את ענין חלקת מחוקק, דא"כ קשה דמה הזכיר משה רבינו בברכותיו את ענין חלקת מחוקק, הרי זה לא תוספת שבח לבני גד כדברי הדעת זקנים, ופרט זה צ"ע.

ומאידיך יש להוכיח קצת כדברי הדעת זקנים, דאם כפשוטו שרצו שיהיה מקום קבורת משה בחלקם, דבר זה צ"ב דהרי התורה העידה שלא ידע איש את קבורתו, ורש"י עצמו הזכיר חלקת מחוקק ספון שאותה חלקה ספונה וטמונה, שנא' ולא ידע איש את קבורתו. וא"כ כיון שלא נודע מקום קבורתו, א"כ מה ענין בזה שיהיה הקבר בחלקם, בשלמא אם היה ידוע מקום קברו, אזי היה מקום קברו של משה מקום תפילה, אך כיון שנעלם מקום הקבר א"כ מה ענין שטמון בנחלתם. וכי יש ענין לגור בסמיכות מקום לבית הקברות שטמונים בו גדולי הדורות, אף בלא הענין של השתטחות על קברם.

ודבר זה דתפילה על קברו של צדיק שייך רק כשנודע מקום קבורתו בבירור, מצנינו בגמ' (סוטה יד ע"א), שהביא שם בהגהות הב"ח גירסא בגמ', שהטעם שלא נודע מקום קבורת משה רבינו הוא, שאם היו יודעים היו עולים על קברו בזמן החורבן, והיו עומדים בבכייה ומתחננים למשה רבינו ואומרים לו משה רבינו עמוד בתפילה בעדנו, ועומד משה ומבטל את הגזירה, מפני שחביבין צדיקים במיתתן יותר מבחייהם.

וא"כ מבואר דרך מקום הקבר ממש הוא מקום תפילה, וא"כ מה ענין יש שיהיה ספון בחלקם. ובדוחק צ"ל דבני גד ידעו שיהיה שם מקום קבורתו, אך שלא ידע איש את קבורתו זה לא עלה בדעתם, ולכן שיבח אותם משה רבינו, דלסברתם ביקשו כהוגן.

בתוכחת משה רבינו לבני גד ובני ראובן

ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן האחיכם ילכו למלחמה ואתם תשבו פה וגו' כה עשו אבותיכם וגו' והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חטאים וגו' (במדבר לב, ו-יד). וכבר הקשו המפרשים דמה ראה משה רבינו להוכיחם, הרי בדבריהם לא היתה משמעות שלא ילכו למלחמה. וראיתי למי שפירש שמשה ראה מדבריהם שאינם מחבבים את הארץ, וכדנקט רש"י בקידושין בסוגיא דתנאי כפול (סא ע"ב ד"ה התם) שארץ כנען אינה חביבה להם, ואם כן משה נתכוין שהם כאבותיהם שמאסו בארץ ישראל.

ופי' זה לא נראה דהרי משה רבינו פתח בדבריו האחיכם ילכו למלחמה ואתם תשבו פה ולמה תניאון, ודברים אלו צ"ב דמנין סבר משה רבינו שכך היתה כוונתם, ואם היה משה מסתפק בזה דשמוא היתה כן כונתם, היה לו לברר מה נתכוונו. וסדר הפסוקים מורה שלא היתה הפסקה בדבריו, אלא דתמה משה על כוונתם שלא לעבור, והוכיחם ע"ז.

ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד וגו', ויבואו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה וגו' (במדבר לב, א-ב). וכתב בעל הטורים וז"ל: "ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד, כאן הקדים ראובן, ויאמר בני גד ובני ראובן, הקדים גד, אלא תחילה הקדים ראובן שהיה הגדול, ואח"כ הקדים גד שהיו גבורים וכו'", עכ"ל.

והערת בעל הטורים נראה שאפשר ליישבה באופן אחר, דהנה מצנינו בפ' וזאת הברכה בברכת שבט גד, שאמר משה רבינו וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון. וכתב רש"י כי שם חלקת מחוקק - כי ידע אשר שם בנחלתו חלקת שדה קבורת מחוקק, והוא משה. ספון - אותה חלקה ספונה וטמונה מכל בריה, שנאמר ולא ידע איש את קבורתו, עכ"ל. וכן תרגם שם באונקלוס.

ומבואר כאן ששבט גד חפצו בנחלת עבר הירדן, כי שם יהיה קבור משה רבינו, ושיבחה משה על כך. וכן מצנינו בתרגום אונקלוס על הפסוק עטרת ודיבון, שפי' כל שם שנוכר עם משמעותו, ועל נבו כתב בית קבורתא דמשה, והיינו דכשאמרו בני גד ובני ראובן את שמות הערים, נתכוונו למשמעות זו. וא"כ בדבריהם רמוז שרצו את הנחלה משום מקום קבורתו של משה רבינו, ומאידיך חזינו דמשה רבינו שיבח רק את בני גד בזה שרצו להיות קרובים למקום קבורת משה.

ומעתה ניתן לומר דחלוק בני ראובן שהם רצו את עבר הירדן משום המקנה, משבט גד שהם רצו משום קברו של משה רבינו. ומעתה מדויקים הכתובים שהעיר בעל הטורים, דאכן בתחילה איירי על שבט ראובן שרצו משום המקנה ולכן הוזכרו קודם, ואח"כ כשבאו למשה דיברו בני גד בראש, ושם רמזו את רצונם להיות ליד קברו של משה, לכן תרגם כאן התרגום את משמעות שמות הערים, דכן נתכוונו כשאמרו למשה את שמות הערים. ומיושב גם דבהמשך הפרשה שנוכר שמות הערים האלה תרגם אונקלוס את השמות גרידא ללא המשמעות, והטעם כאמור שכשידיברו לפני משה ואמרו את שמות הערים והיתה כונתם על המשמעות, רק שם הוצרך לתרגם כן.

ולדרך זו יוצא דכוונתם היתה ראויה כשרצו את עבר הירדן, ויש להקשות דכשמשה רבינו הוכיחם, מ"ט לא השיבו לו דזוהי הסיבה לבקשתם ולא כמו שסבר משה. ועל דרך הפשט יתכן דלא היה זה מן הכבוד להזכיר ענין קבורתו של משה בפירוש.

ובפי' דעת זקנים בפ' וזאת הברכה על הפסוק וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון, הביא את דברי אונקלוס, ופי' וז"ל: "לפיכך נטלה לחלקו אע"פ שעמון ומואב מערערין עליה, כי נודע היה שעתידי הקב"ה לקבור שם משה רבינו, ואילו היתה עתידה לחזור ליד עמון, לא היה הקב"ה קוברו שם בחו"ל", עכ"ל.

ולדרך הדעת זקנים יוצא שענין קבורת משה אינו הסיבה שרצו בעבר הירדן, שעצם רצונם היה משום המקנה, וענין קברו של משה הוא הסבר

וגם דברי התנא תמהני אם יש בדור הזה מי שיודע לשמוע תוכחה, איירי באופן של תוכחה על ספק, דקשה לאדם לקבל תוכחה כשיש כאן ספק, דהרי חושב שאין נוגע אליו וא"כ לא שומע כלל, ואף שצריך לשמוע את עצם הדבר, דאם יהיה כוונתו כך צריך תיקון, אך טבעו של אדם שלא שומע כלל תוכחה על ספק כשסובר שאין זה נוגע אליו.

הערה בדין תנאי כפול בתנאי בני גד ובני ראובן

ויאמר משה אליהם אם יעברו בני גד וגו' ונתתם להם וגו', ואם לא יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בתוככם בארץ כנען וגו', ויענו בני גד וגו' נחנו נעבור חלוצים וגו', ואתנו אחוזת נחלתנו וגו' ויתן להם משה לבני גד וגו' את ממלכת סיחון וגו' (במדבר לב, כט-לג). ובגמ' קידושין סא איתא, דמקור הדין דתנאי כפול הוא מתנאי בני גד ובני ראובן. וכבר הקשו האחרונים על שיטת הרמב"ם וסיעתו דס"ל דכל תנאי דמעכשיו אין צריך לתנאי כפול, וקשה דהרי בבני גד איירי בתנאי דמעכשיו, דהרי בפסוק כתוב ויתן להם משה, דהיינו שקיבלו מעכשיו את עבר הירדן, דבתנאי דאם היו מקבלים רק אחרי קיום התנאי, וא"כ מוכח דגם בתנאי דמעכשיו צריך כפול.

ונראה ליישב עפ"י דברי הספורנו שהאיר עינינו בביאור הפסוקים, וכתב (בפ' כ"ח) וז"ל: "צוה משה שלא יתנו לאלה את ארץ סיחון ועוג אלא אחר שישבו מכיבוש הארץ, כאמרו ונכבשה הארץ ואחר תשובו והיתה הארץ הזאת לכם ולא קודם לכן. והם לא קיבלו זה, ואמרו אנחנו נעבור חלוצים ואתנו אחוזת נחלתנו, שתהיה ברשותנו בעת שנעבור את הירדן, ויתן להם משה כדי שלא ליכנס למחלוקת הסכים משה לדבריהם", עכ"ל.

ומעתה מיושב דאכן משה רבינו עשה תנאי דאם, דבדבריו מונח שיקבלו רק אחר קיום התנאי, ולכן עשה תנאי כפול. אך בני גד סירבו לזה ורצו לקבל מיד, ומשה הסכים ונתן להם מיד כדי שלא ליכנס למחלוקת, וא"כ אין כאן סתירה לדעת הרמב"ם, דכפי האמור אין ראיה דתנאי דמעכשיו צריך כפילא, דכפי שרצה משה רבינו לעשות תנאי דאם שפיר הוצרך לכפול תנאו.

ובאור החיים כתב לבאר, דמשה רבינו הבין מדבריהם דכוונתם שלא לעבור את הירדן כלל, וזהו שאמרו הארץ אשר הכה ד' לפני עדת ישראל, דהרי כיבוש עבר הירדן היה ע"י ניסים, וזהו הכה ד', וכמו כן גם בא"י יהיה המהלך של הכה ד', וא"כ אין צורך במעברם את הירדן, דהרי אין הנצחון בדרכי הטבע, ומספיק שיעברו רק אלו שנוחלין בתוך א"י. ולדרך האוה"ח ירדה התמיהה, דאכן משה רבינו שמע בדבריהם שאינם חושבים לעבור את הירדן, ולזה הוכיחם, אך על דרך הפשט לא משמע כדבריו.

וישוב צ"ב דמאי טעמא לא בירר מקודם מה כונתם קודם שהוכיחם, וזה אין להקשות מה טעם כשאמר להם האחיכם ילכו למלחמה ואתם תשבון פה, היה להם לומר מיד לא כך כוונתנו, ולמה המתינו עד סוף דבריו, דזה פשוט, דבנוסף לכך דאין זה דרך ארץ להפסיק את דברי משה, עוד נראה דכשיש הזדמנות לשמוע דברי תוכחה ממישה רבינו צריך לנצל ולשמוע הדברים עד תומם, ואף שאפשר להפטר מלשמוע את הדברים ע"י שסיבירו כוונתם, וכל זה כאמור סיבה מ"ט המתינו עד סוף דבריו. אך כאמור עדיין צ"ב דהיה למשה רבינו לברר פרט זה, דמה כוונתם האם חושבים שלא להשתתף בכיבוש ארץ כנען, קודם שהוכיחם באריכות.

ומתוך קושיא זו יש להוכיח יסוד בהל' תוכחה, דתוכחה אינה רק באופן שברור שמעשה הוא מעשה שלילי שראוי לתוכחה, אלא אף באופן שיש רק צד לומר דהמעשה הוא שלילי אזי יש חיוב תוכחה על הספק, והינו שיאמר לחבירו דאם המעשה היה משמעותו לשלילה הרי צריך לתקנו. וא"כ מתחלקים הדברים, דכשהמוכיח חושב לעצמו האידך לפרש את המעשה שיתכן שהוא לגנאי, בזה חל עליו החיוב לדון לכף זכות, אך עדיין חייב להוכיח, דעל צד זה שהמעשה שלילי הרי צריך לתקנו, ויש חיוב תוכחה על כך, וכאמור דתוכחה אין הכוונה שיאמר לו שעשית מעשה רע ועליך לתקנו, כי אם דאם יש כאן צד שהיה כאן מעשה רע, אזי צריך להוכיח ולומר לו, שאם כן היה אזי צריך לתקנו.

ומעתה מיושב שמישה רבינו לא שאל לברר מה כוונתם, דכיון שהיה צד שנתכוונו שלא לעבור, אזי על צד זה הוכיחם ואמר להם שלא יעלו על דעתם שלא לעבור, אך כאמור לא מוכח מדבריו שסבר דכך הוא כוונתם.

ומובן לפי זה דבני גד ובני ראובן בתשובתם לא הסבירו שלא חשבו שלא לעבור, אלא אמרו רק את מסקנת הדברים מדברי משה רבינו דאנחנו נעבור, ולא נוגע כלל מה נתכוונו מקודם, דלא זה היה הנדון מה נתכוונו, וכדאמרן דהתוכחה היתה על הספק, וכמו שנתבאר.

ולדרכנו נוכל לבאר דברי התו"כ על הפסוק הוכח תוכיח, שאמרו תנאים תמהני אם יש בדור הזה מי שיודע להוכיח, ואמר אידך תנא תמהני אם יש בדור הזה מי שיודע לשמוע תוכחה, וצ"ב כוונת הדברים. ולדברינו יתבאר, דהרי תוכחה אינו רק כשאידך נוהג ודאי שלא כשורה, אלא גם בצד ספק יש חיוב תוכחה, וזה צריך לדעת להוכיח, דהרי כאמור בתוכחה על ספק יש קושי, דמחד גיסא צריך לדון לכף זכות, ומאידך גיסא להוכיח, ואף אחר התוכחה צריך לדון לכף זכות, וזה נכלל בתמהני אם יש מי שיכול להוכיח.

The Ananei HaKavod represented that manifestation of יְהוָה שְׁכֻנָּתוֹ יִשְׂרָאֵל, and all this was in the zechus of Aharon HaKohen, who devoted himself heart and soul to creating unity among Klal Yisrael, which directly resulted in the hashra'as haShechinah that so depends on the achdus of all of Klal Yisrael.

With this in mind, we can understand that although petiras Aharon might not have been the most important event that happened during these forty years, it was perhaps the event that most substantially changed the face of Klal Yisrael's masa'os.

Until Aharon's petirah, Klal Yisrael benefited from the Ananei HaKavod during their travels and encampments, living, as it were, in the lap of the Eibishter, while experiencing the tremendous hashra'as haShechinah that is possible only through achdus.

Immediately after Aharon's passing, the Torah relates: וַיִּשָּׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עֶרְדָּה, and Rashi explains that what he heard was that Aharon had passed away and that the Ananei HaKavod had departed.

Clearly, the Torah is conveying that the petirah of Aharon, which caused the disappearance of the Ananei HaKavod, not only affected Bnei Yisrael's internal experience by ending the unique hashra'as haShechinah they enjoyed, but was also sensed even by the surrounding nations.

The samech, the parshah setumah that separates Aharon's petirah from the subsequent masa'os, demarcates a fundamental change in the nature of the masa'os that followed, which lacked the level of hashra'as haShechinah that the Ananei HaKavod facilitated.

With this in mind, we can begin to understand why the Torah made a point of noting the date of Aharon's petirah, elaborating on this masa and calling attention to this one yahrtzeit.

Aharon's petirah and the ensuing decline in the level of hashra'as haShechinah are inextricably connected with Chodesh Av, which, for all of

history, has been a time of the Shechinah's departure due to divisiveness in Klal Yisrael. It's no mere happenstance that Aharon HaKohen, who embodied the achdus that results in hashra'as haShechinah, was niftar on Rosh Chodesh Av, the month of calamity.

The Torah is stressing and warning us that the מוֹעֵד קָרָא עָלֵינוּ of Rosh Chodesh Av is a mo'ed of distance, not of closeness. It's a mo'ed that's destined for calamity, for the churban of hashra'as haShechinah due to the sinas chinam that existed at the time of the second Beis HaMikdash.

When the Torah told us about Aharon's petirah earlier, it wasn't critical to mention the date. But here, in the midst of its account of the masa'os, where the Torah is focusing on the transformational decline in hashra'as haShechinah brought about by Aharon's passing, it needs to stress how intrinsically that loss is connected to Chodesh Av, for all generations.

We can also appreciate that the connection between this week's parshah and the calendar extends far beyond the fact that it is read around Rosh Chodesh Av, for this parshah is deeply aligned with the entire avodah of this time of year.

Chazal emphasize that although the Beis HaMikdash only began to burn on Tishah B'Av, and the most stringent halachos of aveilus apply only on Tishah B'Av itself, the avodah begins earlier: מִשְׁנֵינֶנְס אָב מְמַעֲטִין בְּשִׁמְחָה. Aharon's petirah fittingly occurred on Rosh Chodesh, ushering in the period of calamity that begins with the onset of the month.

A DISTINCTIVE REMINDER

This parshah, coinciding as it does with the onset of Av, reflects the avodah of this entire period, directing us to rectify the breakdown of achdus caused by sinas chinam, which led to the churban Beis HaMikdash. And it calls upon us to become Aharon's talmidim and emulate

his middah of loving and pursuing peace.

The Yerushalmi in Chagigah tells us that although the three cardinal aveiros were the catalyst for the churban Bayis Rishon, nevertheless, Hakadosh Baruch Hu could have overlooked those sins: וויתר הקדוש ברוך הוא לישראל על עכו"ם ועל גילוי עריות ועל שפיכות דמים על מאסם בתורה לא וויתר.

The Taz explains that had Klal Yisrael devoted themselves to limud haTorah with the proper ameilus, they would not have lost the Beis HaMikdash; such is the protective power of Torah even in the presence of these terrible aveiros. Yet regarding Bayis Sheini, the Yerushalmi in Yoma tells us that Klal Yisrael toiled in Torah, and nevertheless, the churban occurred because of sinas chinam.

How is it possible that the yegiah and ameilus baTorah that existed during the time of Bayis Sheini could not protect Klal Yisrael from the effects of sinas chinam, when it would have had the power to protect them against the consequences of the three cardinal sins during the time of Bayis Rishon?

When we say that Bayis Sheini was destroyed due to sinas chinam, we are referring not to the severity of this aveirah, but to the reality that hashra'as haShechinah cannot exist in the Beis HaMikdash in the absence of Klal Yisrael's unity. When there's an acute problem of sinas chinam, it's impossible for the תוכן רצוף אהבה that was the oxygen sustaining the Beis HaMikdash to endure. For this, the protection of yegiah and ameilus baTorah did not suffice.

Being mevater on the cheit of sinas chinam would not have helped. The Beis HaMikdash simply cannot exist when there is sinas chinam and a lack of achdus.

As we listen to the distinctive sing-song niggun of the ba'al korei depicting the וְיָסְעוּ וְיָסְעוּ וְיָסְעוּ of the masa'os, we should take note of

the sudden digression at Hor HaHar, where we discuss the petirah of Aharon, which marked the departure of the hashra'as haShechinah with the loss of the Ananei HaKavod. The Torah is sending us a chilling reminder that this all began on that fateful day of Rosh Chodesh Av. It is exhorting us to understand what this month is all about, and focus on what caused this churban and loss of hashra'as haShechinah. We can begin to rebuild that hashra'as haShechinah by following the legacy of Aharon HaKohen and becoming his talmidim. It is not enough to value and cherish shalom by being ohev shalom; we must proactively be rodeif shalom.

May the Eibishter help us acquire these remarkable qualities of Aharon HaKohen, so that we will not be called a דור שלא נבנה בית, but will instead merit the rebuilding of the Beis HaMikdash in our days.

**This week's
Bishvilei Haparsha
is sponsored by:**

